https://archive.org/details/bk1510/page/n0/mode/1up

2002-01 -Imamshah as per Gujarati Vishwakosh (1510)

All Items on https://archive.org/details/realpatidar

ગુજરાતીનો સર્વપ્રથમ વિશ્વકોશ (એન્સાઈક્લોપીડિયા)

Full Library on https://realpatidar.com/library

ઈમામશાહ

January, 2002

૨.૨૫ : ઇપ્પોલિટૉવ-ઇવાનૉવ, મિખાઇલથી ઇરુપતાં નૂટ્યાંટિંટે ઇતિહાસમ્

ઈમામશાહ (જ. 1452; અ. 1513 અથવા 1520) : અમદાવાદની દક્ષિણે પીરાણાના જાણીતા પીર. તેઓ મુહમ્મદ બેગડાના સમયમાં (આ. 1470-71) ઈરાનથી ગુજરાતમાં આવી અમદાવાદની ઉત્તરે આશરે 14 કિમી. ઉપર આવેલા ‘ગીરમથા’ નામના ગામમાં સ્થાયી થયા. એ ગામને આજે ‘પીરાણા’ અર્થાત્ પીરોના સ્થાન તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. એમના ચમત્કારોને કારણે ગુજરાતના સુલતાન મુહમ્મદ બીજાએ એમને પોતાની પુત્રી પરણાવી હતી. એનાથી એમને ચાર પુત્ર થયા, જે પીરાણાના સૈયદોના પૂર્વજ હતા. પીર સદ્રુદ્દીન પછી કબીરુદ્દીન અને એમના પછી ઇમામુદ્દીન (ઇમામશાહ) નામે પીર થયા. તેઓએ સતપંથમાં થોડાક ફેરફાર કરીને પોતાનો નવો પંથ ‘પીરાણાપંથ’ ચલાવ્યો. આ સંપ્રદાયના પેટાવિભાગ ‘આઠિયા’, ‘સાતિયા’ અને ‘પાંચિયા’ તરીકે ઓળખાય છે. આ પંથમાં જોડાયેલી જુદી જુદી કોમોમાં પ્રચારક–ઉપદેશક તરીકે એમના પીરે નીમેલા મુખીઓને ‘કાકા’ કહેવામાં આવે છે. એમની ફરજો તે તે કોમના અનુયાયીઓને ઉપદેશ આપવાની, એમની નાની-મોટી તકરારોનો નિકાલ કરવાની અને એમની પાસેથી ધાર્મિક ફાળો ઉઘરાવીને તેમના પીરને મોકલવાની હોય છે. ઇમામશાહીઓ અલ્લાહને સર્વોત્કૃષ્ટ કિરતાર તરીકે અને મુહમ્મદસાહેબને એના રસૂલ તરીકે માને છે. તેથી તેઓ પોતાને ઇમાનદાર મુસલમાન ગણે છે. તેઓ નમાજને ઘણું ઓછું મહત્વ આપે છે. તેઓ હિંદુઓના અવતારના સિદ્ધાંતોને – જગતની ઉત્પત્તિની માન્યતા તથા એમના અન્ય સિદ્ધાંતોને સ્વીકારે છે. તેઓ હજરત પેગંબરસાહેબને ‘પીર’ અથવા ‘ગુરુ’ માને છે અને એમની તથા ઇમામોની સ્થિતિ વચ્ચે ખાસ કોઈ અંતર હોવાનું માનતા નથી. કુરાનને તેઓ દૈવી ગ્રંથ માને છે, પરંતુ એમના ઇમામો કુરાનને રૂપકની જાણીતી પદ્ધતિથી સમજાવે છે. કુરાનનાં આવાં અનેક રૂપકો ‘જ્ઞાન’ તરીકે ઓળખાય છે. તેઓ કુરાનને બદલે ‘જ્ઞાન’નાં પુસ્તકોનો પાઠ કરે છે. ઇમામશાહે પોતાના પંથને અસલ હિંદુ પંથ જેવું સ્વરૂપ આપીને પોતાના પંથમાં જોડાનાર હિંદુઓને પોતપોતાનાં રીતરિવાજ, રહેણીકરણી અને માન્યતાઓને જેમનાં તેમ રાખવાની છૂટ આપી. તેમના ઉપદેશનો પ્રભાવ વિશેષતઃ કણબીઓ ઉપર પડ્યો, જેમાં મતિયા કણબીઓનો સમાવેશ થાય છે. ઇમામુદ્દીન પછી એમના પુત્ર ‘આદિવિષ્ણુ નિરંજન નરસી મુહમ્મદશાહ’ (નૂર મુહમ્મદશાહ) થયા, જેમણે સિંધી ભાષામાં ‘સતવેણી-જી-વેલ’ એટલે કે ‘સતધર્મની વેલ’ નામનું પુસ્તક લખ્યું, એમાં તેમના સંપ્રદાયના ઇમામો અને કર્મકાંડોનું વર્ણન છે. એમનાં પાંચ શિષ્યો હઝારબેગ, ભાભારામ, મયાકાકા, શનાકાકા અને ચીચીબાઈએ ઉત્તર ગુજરાતના ઘણા વિસ્તારમાં અને મધ્ય ગુજરાતમાં પેટલાદ અને કાનમ સુધી આ પંથનો નીચલી ગણાતી કોમોમાં પ્રચાર કર્યો છે.

https://gujarativishwakosh.org/ઇમામશાહ/

realpatidar.com

યતીન્દ્ર દીક્ષિત

https://archive.org/details/bk1510/page/n1/mode/1up

Real Patidar Library

https://www.realpatidar.com/library

This book/literature/article/material may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden.

The library does not give any warranty express or implied or make any representation that the contents will be complete or accurate or up to date. The library shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of this material.

Full terms and conditions of use: http://www.realpatidar.com

About Real Patidar books

Real Patidar's mission is to organize the information on Satpanth religion, which is a Nizari Ismaili sect of Shia branch of Islam, and to make it universally accessible and useful. Real Patidar Books helps readers discover the material on Satpanth online while helping authors and researchers in their studies. You can know more by visiting http://www.realpatidar.com

You can resize and move this box in any PDF Application like Adobe Acrobat Reader.

No specific pages. See whole book.
References by: RealPatidar.com - Created using: Create-D-File-Step2.pyw (v53)
Created on: 2026-05-26T08:07:18

https://archive.org/details/bk1510/page/n2/mode/1up

Digitally signed by realpatidar.com
DN: cn=realpatidar.com, c=IN, o=realpatidar.com, email=mail@realpatidar.com
Reason: I have reviewed this document
Date: 2026.05.26 08:07:24 +05'30'

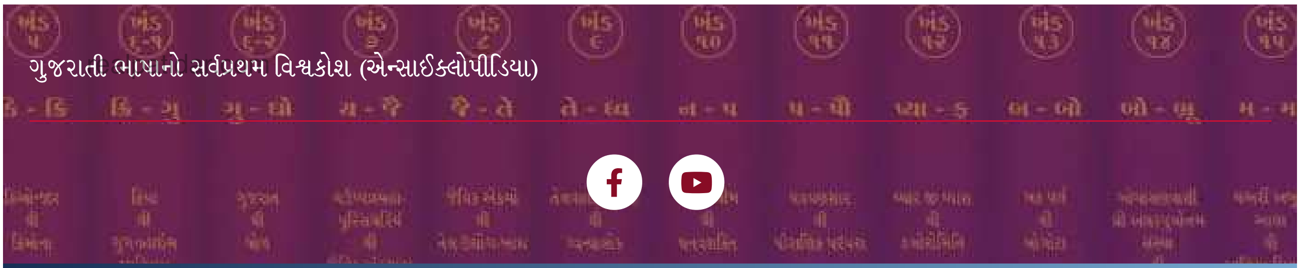

ઇમામશાહ

January, 2002

૨.૨૫ : ઇપ્પોલિટોવ-ઇવાનૉવ, મિખાઇલથી ઇરુપતાં નૂટ્ટાંટિટે ઇતિહાસમ્

ઇમામશાહ (જ. 1452; અ. 1513 અથવા 1520) : અમદાવાદની દક્ષિણે પીરાણાના જાણીતા પીર. તેઓ મુહમ્મદ બેગડાના સમયમાં (આ. 1470-71) ઈરાનથી ગુજરાતમાં આવી અમદાવાદની ઉત્તરે આશરે 14 કિમી. ઉપર આવેલા ‘ગીરમથા’ નામના ગામમાં સ્થાયી થયા. એ ગામને આજે ‘પીરાણા’ અર્થાત્ પીરોના સ્થાન તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. એમના ચમત્કારોને કારણે ગુજરાતના સુલતાન મુહમ્મદ બીજાએ એમને પોતાની પુત્રી પરણાવી હતી. એનાથી એમને ચાર પુત્ર થયા, જે પીરાણાના સૈયદોના પૂર્વજ હતા. પીર સદ્રુદ્દીન પછી કબીરુદ્દીન અને એમના પછી ઇમામુદ્દીન (ઇમામશાહ) નામે પીર થયા. તેઓએ સતપંથમાં થોડાક ફેરફાર કરીને પોતાનો નવો પંથ ‘પીરાણાપંથ’ ચલાવ્યો. આ સંપ્રદાયના પેટાવિભાગ ‘આઠિયા’, ‘સાતિયા’ અને ‘પાંચિયા’ તરીકે ઓળખાય છે. આ પંથમાં જોડાયેલી જુદી જુદી કોમોમાં પ્રચારક–ઉપદેશક તરીકે એમના પીરે નીમેલા મુખીઓને ‘કાકા’ કહેવામાં આવે છે. એમની ફરજો તે તે કોમના અનુયાયીઓને ઉપદેશ આપવાની, એમની નાની-મોટી તકરારોનો નિકાલ કરવાની અને એમની પાસેથી ધાર્મિક ફાળો ઉઘરાવીને તેમના પીરને મોકલવાની હોય છે. ઇમામશાહીઓ અલ્લાહને સર્વોત્કૃષ્ટ કિરતાર તરીકે અને મુહમ્મદસાહેબને એના રસૂલ તરીકે માને છે. તેથી તેઓ પોતાને ઇમાનદાર મુસલમાન ગણે છે. તેઓ નમાજને ઘણું ઓછું મહત્વ આપે છે. તેઓ હિંદુઓના અવતારના સિદ્ધાંતોને – જગતની ઉત્પત્તિની માન્યતા તથા એમના અન્ય સિદ્ધાંતોને સ્વીકારે છે. તેઓ હજરત પેગંબરસાહેબને ‘પીર’ અથવા ‘ગુરુ’ માને છે અને એમની તથા ઇમામોની સ્થિતિ વચ્ચે ખાસ કોઈ અંતર હોવાનું માનતા નથી. કુરાનને તેઓ દૈવી ગ્રંથ માને છે, પરંતુ એમના ઇમામો કુરાનને રૂપકની જાણીતી પદ્ધતિથી સમજાવે છે. કુરાનનાં આવાં અનેક રૂપકો ‘જ્ઞાન’ તરીકે ઓળખાય છે. તેઓ કુરાનને બદલે ‘જ્ઞાન’નાં પુસ્તકોનો પાઠ કરે છે. ઇમામશાહે પોતાના પંથને અસલ હિંદુ પંથ જેવું સ્વરૂપ આપીને પોતાના પંથમાં જોડાનાર હિંદુઓને પોતપોતાનાં રીતરિવાજ, રહેણીકરણી અને માન્યતાઓને જેમનાં તેમ રાખવાની છૂટ આપી. તેમના ઉપદેશનો પ્રભાવ વિશેષત: કણબીઓ ઉપર પડ્યો, જેમાં મતિયા કણબીઓનો સમાવેશ થાય છે. ઇમામુદ્દીન પછી એમના પુત્ર ‘આદિવિષ્ણુ નિરંજન નરસી મુહમ્મદશાહ’ (નૂર મુહમ્મદશાહ) થયા, જેમણે સિંધી ભાષામાં ‘સતવેણી-જી-વેલ’ એટલે કે ‘સતધર્મની વેલ’ નામનું પુસ્તક લખ્યું, એમાં તેમના સંપ્રદાયના ઇમામો અને કર્મકાંડોનું વર્ણન છે. એમનાં પાંચ શિષ્યો હઝારબેગ, ભાભારામ, મયાકાકા, શનાકાકા અને ચીચીબાઈએ ઉત્તર ગુજરાતના ઘણા વિસ્તારમાં અને મધ્ય ગુજરાતમાં પેટલાદ અને કાનમ સુધી આ પંથનો નીચલી ગણાતી કોમોમાં પ્રચાર કર્યો છે.

https://gujarativishwakosh.org/ઇમામશાહ/

realpatidar.com

યતીન્દ્ર દીક્ષિત

History of Gujarat

realpatidar.com

Imamshah - a famous Muslim sufi Dargah complex in Pirana near Ahmedabad city in India.

Religious mythology

ઇતિહાસ - ગુજરાત

ઇમામશાહ

ધર્મ-પુરાણ

યતીન્દ્ર દીક્ષિત

← ઇમામબારા

ઇમામ સમ્‌આની →

કૉપીરાઈટ | ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટ, અમદાવાદ

realpatidar.com